

lektura

opracowanie polecane
przez **nauczycieli** i **egzaminatorów**

**pewniak
na teście**

Lloyd C. Douglas

Wielki Rybak

GREG
WYDAWNICTWO EDUKACYJNE

Poznaj serię Kolorowa Klasyka!

- Największe dzieła polskiej i światowej literatury dla dzieci i młodzieży w najpiękniejszych wydaniach: kolorowe ilustracje, trwała oprawa, bez opracowań.
- Największy na rynku wybór klasyki dla młodych miłośników literatury!

PAN TADEUSZ
Adam Mickiewicz

FOLWARK ZWIERZĘCY
George Orwell

DZIADY
Adam Mickiewicz

BALLADYNA
Juliusz Słowacki

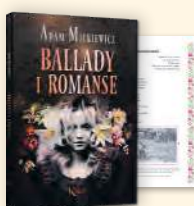
SZYFROWE PRACE
Stefan Żeromski

LALKA
Bolesław Prus

GRANICA
Zofia Nałkowska

BALLADY I ROMANSE
Adam Mickiewicz

CHŁOPI
Władysław Stanisław Reymont

ROK 1984
George Orwell

QUO VADIS
Henryk Sienkiewicz

ANTYGONA
Sofokles

Pełnej oferty szukaj w najlepszych księgarniach i na www.greg.pl!

Lloyd Cassel Douglas

Wielki Rybak

notatki na marginesie ◀
szczegółowe opracowanie ◀
streszczenie ◀

opracowanie
Daria Żok

Wydawnictwo GREG®
Kraków

Lloyd Cassel Douglas
Wielki Rybak

Tytuł oryginału:
The Big Fisherman

Przełożył:
Grzegorz Strzeboński

Opracowanie:
Daria Żok

Redakcja:
Agnieszka Antosiewicz

Korekta:
Katarzyna Curyło, Karolina Rymut-Kościelniak,
Maria Zagnińska, Aleksandra Zok-Smoła, Julia Żak

Ilustracje:
Jezus uzdrawiający kulejącego mężczyznę, s. 115, Wikimedia.com, CC BY 4.0, źródło:
www.welcomecollection.org; pozostałe ilustracje:
domena publiczna

ISBN 978-83-8186-027-7

Copyright by Wydawnictwo GREG® Sp. z o.o.

2023

Wydawnictwo GREG®
ul. Klasztorna 2B
31-979 Kraków
tel. (12) 680 15 50
www.greg.pl

Księgarnia internetowa: www.greg.pl

Znak firmowy GREG® zastrzeżony w Urzędzie Patentowym RP.

Wszystkie prawa zastrzeżone.

Żadna część niniejszej publikacji nie może być reprodukowana
lub przedrukowana bez pisemnej zgody Wydawnictwa GREG®.

Skład i łamanie:
Patrycja Pączek

Okładka:
Aleksandra Zimoch

Na okładce wykorzystano fragment obrazu Petera Rubensa *Święty Piotr* (XVII w.);
domena publiczna

Lloyd Cassel Douglas

Wielki Rybak

Autor: Lloyd Cassel Douglas

Tytuł oryginału: *The Big Fisherman*

Tytuł polski: *Wielki Rybak*

Czas akcji: I wiek n.e.

Miejsce akcji: historyczna Arabia i Palestyna; m.in. Jerozolima, Kana, Petra, Cezarea, Tyberiada

Bohater główny: Szymon, tytułowy Wielki Rybak; najpierw zajmował się połowami, a następnie dołączył do uczniów Jezusa, stał się jednym z apostołów i zyskał nowe imię – Piotr, czyli Opoka

Pozostali bohaterowie: biblijni: Jan Chrzyciel, cieśla Jezus, apostołowie: Juda Tadeusz, Bartłomiej, Judasz Iskariota, Andrzej, Filip, Jakub, Jan; historyczni: Herod Wielki, Herod Antypas, Poncjusz Piłat, Herodiada, Salome; wzorowani na historycznych: Filip – pierwszy mąż Herodiady, Aretas – król Arabii; fikcyjni: księżniczka Arnon i jej córka Fara (Ester), Ilderan – przewodniczący Rady Królewskiej, nowy król Zendi oraz jego żona Rennna i syn Deran, Woldi – syn królewskiego doradcy Miszmy, Greczynka Jona – służka Arnon, Rzymianin Mencjusz, Dawid z domu Sadoka

Problematyka: życie, przemiana i działalność Szymona Piotra; początki chrześcijaństwa – nauczanie Jezusa; konflikt narodowościowy między Arabami i Żydami; podróż Fary w poszukiwaniu zemsty na ojcu

Rodzaj literacki: epika

Gatunek literacki: fabularyzowana powieść historyczna

– Ależ skąd, panie. Wasza królewska mość pamięta, że wraz z nami przyłączyła się do wyprawy z Rzymu Salome, w odwiedziny. To wspierała towarzysza.

– Ścisła rzecz ujmując, przybyła reprezentować na weselu rodzinę biednego Filipa – poprawił Herod. – Bądź pewny, że w innym przypadku nie tolerowalibyśmy jej tutaj, a tym bardziej nie zapraszali!

Zniżył głos, odrzucił królewską pozę i odruchowo wrócił do roli ojca:

– Na twoim miejscu, Antypasie, nie pokazywałbym się publicznie z tą małą ladaczną.

– To moja bratanica, panie! – Antypas udał oburzenie, ale nie potrafił pohamować ironicznego uśmiechu.

– Bratanica? Nonsens! – warknął Herod. – Od kiedy to pasierbica biednego Filipa jest twoją bratanicą?

– Formalnie rzecz biorąc, jest nawet wnuczką waszej królewskiej mości. Czy to nie uprawnia jej do pewnych przywilejów?

– Nie od ciebie! Kobiety z dworu mogą zająć się Salome. Królowa pomyśli o rozrywkach dla niej.

– Ale moja matka nie dba o nią – powiedział smutno Antypas.

– Nic w tym dziwnego – mruknął Herod. – Ale jakkolwiek by nie było, musisz przestać się z nią zadawać. To, że twój brat półgłówkę ożenił się z jej matką, do niczego cię nie zobowiązuje. Związek z tą Salome nie wyjdzie ci na dobre, zwłaszcza teraz, gdy twoje serce jest w Arabii.

– Czyżby? – Antypas natychmiast zdał sobie sprawę, że nadwyrężył cierpliwość swego królewskiego rodzica. Został delikatnie nakłoniony do powrotu i poślubienia arabskiej królowej. Początkowo głośno protestował, lecz ojciec obiecał mu natychmiastową wypłatę ojcowizny gotówką. Gdy smutno potrząsnął głową, ojciec przyznał mu dodatkowo tetrarchię⁴⁵ Galilei. W końcu ugiął się pod nieustępliwym naciskiem króla. Znalazł się w korzystnej sytuacji i konsekwentnie ją naginał do swoich potrzeb, niczym żądający uwagi rozpieszczony kaleka. Groźna zmarszczka na czole ojca ostrzegła Antypasa, że posuwa się za daleko w swojej zuchwałości.

– Lepiej, żeby tak było! – ostrzegł syna Herod. – To poważna sprawa! A ty jesteś głupcem, że tego nie rozumiesz! – Wstał i zaczął chodzić tam i z powrotem, coraz bardziej wściekły. – Powinieneś być w tej chwili w Arabii, jak ci radziłem, i zaprzyjaźnić się z tamtymi ludźmi. Zapewniam cię, że chcą tego ślubu tak samo jak ty. A jeśli ich zlekceważysz, możesz dostać sztyltem między żebra.

⁴⁵ *Tetrarchia* – system rządów w Cesarstwie Rzymskim, który polegał na sprawowaniu władzy przez cztery podmioty, dwóch augustów i dwóch cesarów. W tekście termin został użyty do określenia terenu objętego władzą tetrarchy.

Rozdział 3

Zendi – nowy król Arabii

Ku zadowoleniu Arabii młody król Zendi był hojny dla królowny Arnon. Mógł sobie na to pozwolić, bowiem po swoim ojcu Ilderanie odziedziczył wielkie stada owiec i bydła oraz dość wielbłądów, aby wyposażyć tuzin karawan regularnie wędrujących nad morze.

Jego prawem, jako nowego króla, było przejęcie wszystkich posiadłości Aretasa, ale natychmiast poprosił doradców, by przekazali część tej ziemi królownie Arnon, na pastwiska dla zwierząt zapisanych jej w testamencie przez ojca.

Arabowie szczerze współczuli osieroconej królownie, dlatego ten przejaw serdecznej dobroci bardzo pomógł młodemu monarsze i zaskarbił mu sympatię ludu. Zendi potrzebował lojalności swego narodu. Poprzedniej zimy spadło niewiele śniegu, a rywalizacja o pastwiska wymagała stanowczej i mądrej kontroli, zwłaszcza gdy letnie słońce wysuszało ziemię. Swoim wielkodusznym czynem Zendi dobrze rozpoczął panowanie. Nawet Miszma, który o mały włos nie został nowym królem, wyraził przekonanie, że Arabia jest w dobrych rękach, i udzielił synowi Ilderana pełnego poparcia.

Za zgodą Rady Arnon osiedliła się na szerokim płaskowyżu, dwie mile na południe od obozowiska króla, i czuła się tu prawie jak w domu, ponieważ mogła zabrać wszystkich służących i cały dobytek swego ojca. Dzięki łaskawości Zendiego królewska chorągiew łopotała nad imponującym wejściem do obozowiska, a wyhaftowane królewskie godło zdobiło szaty Arnon.

– Fara także ma nosić godło na ubraniu – postanowił Zendi ku radości Arnon.

Tak wiele wewnętrznych problemów zaprzętało króla, doradców i wodzów plemion, że porzucono zamysł natychmiastowego pomszczenia królowny. Sprawy w Arabii były wystarczająco trudne bez dodatkowego ryzyka i odpowiedzialności za karną ekspedycję, w dodatku wymagającą czasu i udziału najlepszych wojowników. Rozeszła się wieść, że księżę Antypas i jego niegodna szacunku żona zamieszkali na stałe w Galilei. Bardzo dobrze, uznali Arabowie, będziemy wiedzieć, gdzie go szukać, gdy nadejdzie dogodna chwila. Tymczasem pozwólmy mu czekać na naszą zemstę.

Kilku bardziej porywczych chwatów, wciąż niezadowolonych z nieudanej wyprawy do Jerozolimy, nie godziło się na odroczenie wyroku. Utrzymywali, że stawką jest honor Arabii, a Żydzi mogą poczytywać zwłokę za dowód

obojętności lub za coś gorszego. Aby uspokoić oburzenie lekkomyślnych synów i bratanków, doradcy przygotowali wzniosłą deklarację intencji naprawienia krzywdy, jaką spotkała Arnon. Każdy niecierpliwy Arab mógł ów dokument podpisać i powołać się na niego, kiedy tylko chciał.

W głównym namiocie króla, gdzie załatwiano wszystkie sprawy państwowe i odbywały się posiedzenia Rady, stał masywny dębowy stół z misternie wyrzeźbionymi scenami pracy owczarzy i pasterzy bydła. Ten niezwykle mebel był czczony na równi z tronem. Nikt nie pamiętał imienia rzemieślnika, który wykonał go co najmniej przed trzystu laty, lecz jego dzieło uznawano za symbol władzy wykonawczej od czasów panowania legendarnego Teracha, którego bohaterskie czyny inspirowały wiele pokoleń pieśniarzy. Na tym właśnie stole leżały dokumenty wielkiej wagi: petycje i edykty doradców oraz dekrety króla.

Po długiej naradzie doradcy sporządzili uroczystą przysięgę, wspaniale wypisaną na papirusie różnymi kolorami atramentu, stwierdzającą, że niżej podpisany zobowiązuje się pomścić księżniczkę Arnon, zabijając Antypasa, tetrarchę Galilei i Perei. Mściciel miał sam wybrać czas i sposób spełnienia przysięgi. Do niego należała decyzja, czy zrobi to potajemnie i samotnie, czy z dobrowolną pomocą innych. Podpis oznaczał przyjęcie zadania, zaś Arabia oczekiwała, że śmiałek dotrzyma obietnicy, nie zważając na koszty.

Gruby arkusz papirusu uroczyście położono na stole i rozeszła się wieść, że tam leży, razem ze stylusem i różkiem z inkaustem. Podpis mógł złożyć każdy, kto szukał zemsty na Antypasie. Ale gorące słońce nadal wypalało trawę, zaś mężczyźni zajęci byli desperackim poszukiwaniem pastwisk, aby ocalić resztki zdziesiątkowanych stad. Wszyscy byli zgodni, że nikczemnik musi umrzeć, ale należało z tym poczekać, aż nadejdą lepsze czasy dla Arabii.

Dla Arnon opóźnienie zemsty na Antypasie nie miało większego znaczenia. Zadanie było niebezpieczne, a ktokolwiek by się go podjął, raczej straciłby życie. Książę niewątpliwie bał się odwetu i jego pałac w Galilei był pilnie strzeżony. Dość już nieszczęść przyniósł pakt Arabii z Żydami. Powiedziała to Zنديemu, gdy dowiedziała się o przysiędze ułożonej przez doradców.

– Nie chcę być przyczyną kolejnych problemów – protestowała Arnon. – Lepiej dajmy temu spokój.

Zendi zgodził się z nią, ale dodał, że cała Arabia będzie spała spokojniej, gdy Antypas zaśnie na zawsze.

Pod koniec lata spadło kilka obfitych deszczów, zbyt późnych, by ożywić wypalone pastwiska, ale dających nadzieję na lepszą paszę w następnym roku. Zima była jednak bardzo mroźna, a śniegu niewiele.

Milczeli przez chwilę. Fara żałowała, że odezwała się lekceważąco, zaś ładna Żydówka najwyraźniej żałowała, że nie wie, jak wytłumaczyć oczyszczenie, którego doznała w Jordanie.

– Nie wyobrażam sobie, że byłeś bardzo grzeszna – odezwała się Fara łagodnie.

– Wszyscy jesteśmy grzeszni. – Poważny ton dziewczyny naśladował doświadczoną pobożność.

– Tak... tak sądzę – westchnęła Fara. – Myślisz, że prorok skończył na dzisiaj?

– Och, nie, przemówi niebawem, gdy tylko ludzie się posilą. – Młoda Żydówka wskazała głową grupki, które właśnie podnosiły się i zmieniały miejsce.

Pulchna matka dziewczyny zawinęła to, co zostało z posiłku, podeszła do córki i usiadła obok. Ona i Fara wymieniły miłe uśmiechy.

– Cieszę się, że poznałeś naszą Rut – powiedziała, nachylając się do Fary. – Tak mało jest tu młodych ludzi w jej wieku. Setki nas, starszych, i roje małych dzieci; ale wydaje się, że nasza młodzież w dzisiejszych czasach... – przerwała nagle w odpowiedzi na błagalne spojrzenie córki, lecz dokończyła: – Młodzi zdają się nie wiedzieć, że mają dusze i powinni ratować je przed nadchodzącym gniewem!

Rut odwróciła głowę do Fary. Jej oczy przeproszały za gorliwość matki. Nie wiedząc, jak to skomentować, Fara wymamrotała tylko: – Pewnie nie wiedzą. – I szybko zrozumiała, że była to niewłaściwa odpowiedź, świadcząca o pożałowania godnej bez trosce.

Kobieta spojrzała na nią z wyrzutem.

– Młodzieńcze – rzekła surowo – wolno mi zapytać, czy przybyłeś tu szukać zbawienia?

– Przybyłem zobaczyć i usłyszeć proroka – wyjaśniła Fara.

– Ale nie dla zbawienia swojej duszy? – drążyła kobieta.

– Myślę, że proroka interesują tylko jego rodacy.

– Oczywiście! Ale ty również jesteś Izraelitą?

– Jestem Arabem.

– Zatem w ogóle nie masz prawa tu być!

– Ależ matko! – błagała Rut.

– Nieważne. Idziesz ze mną! – Oburzona Żydówka wstała i pociągnęła za sobą zakłopotaną córkę.

– Do widzenia – szepnęła Rut, odwracając się.

Fara, która także wstała, ukłoniła się i powiedziała niemal bezgłośnie:

– Przykro mi.

Chrzest Chrystusa, Pietro Perugino, ok. 1498–1500 r.

kończynami. Co kilka lat straszna epidemia paraliżu, na którą dzieci i młodzież były niewytłumaczalnie podatne, zostawiała po sobie dziesiątki, setki kalek. Nikt nie znał przyczyny... ani lekarstwa.

Jair przesunął się bliżej, zaciekawiony, co się stanie. W komnacie panowała pełna napięcia cisza. Wszyscy patrzyli na Cieślę.

– Synu mój – powiedział łagodnie – twoje grzechy zostają odpuszczone.

Wśród krytycznych wobec Jezusa przybyszów z Jerozolimy zapanowała niecierpliwe poruszenie, odezwały się ponure głosy oburzenia. Natan, przedstawiciel arcykapłana, warknął gniewnie:

– To bluźnierstwo!

Stary Obadiasz, przełożony świątynnych skrybów, zawołał:

– Jak człowiek może odpuszczać grzechy?

Ben-Szołem prychnął:

– Nie po to przyszedł ten chory! Chce być uzdrowiony z paraliżu!

– Tak! – wtórowali wszyscy. – Ulecz go!

Jezus – cud uzdrowienia
w domu Jaira

Serce Jaira łomotało. Nazarejczyk od razu przypadł mu do gustu i miał nadzieję, że dobrze wypadnie przed tymi nieuprzejmymi pedantami, lecz stało się jasne, że

On sam zajął pozycję nie do obrony. Mądrale z Jerozolimy mają rację. To czyste bluźnierstwo, aby człowiek odpuszczał grzechy drugiemu człowiekowi. Cieśla po prostu gra na zwłokę i to w najgorszy możliwy sposób. Jak mógł oczekiwać, że Jego wrogowie czy też przyjaciele poprą to niesłychane świętokradztwo? Jezus musi się bardziej postarać, jeśli ma nadzieję obalić zarzuty krytyków.

Nagle w komnacie znów zapadła cisza. Nazarejczyk, wyciągając rękę ku choremu, spokojnie zwrócił się do szemrających:

Dostojnicy o cudzie –
zarzut oszustwa

– Wątpicie w moją władzę odpuszczania grzechów. Powólcie, że was zapytam: czy łatwiej odpuszczać grzechy, czy powiedzieć kalece „wstań i chodź”? Aby was zapewnić,

że otrzymałem tę władzę... – Przerwał i skupił całą uwagę na sparaliżowanym, dotknął chudego ramienia.

– Wstań, mój synu, i chodź! – rozkazał.

Tłum zgromadzony w otwartych drzwiach wydał z siebie okrzyk zdumienia. Kaleka wyciągnął rękę do Jezusa i podparłszy się na łokciu, usiadł wyprostowany, po czym z trudem stanął.

Jair poczuł ucisk w zaschniętym gardle, zbierało mu się na mdłości. Wśród mężów ze świątyni panowało zamieszanie.

– Oszustwo! – krzyтели szyderczo. – Zaplanowane!

– Ten człowiek nie był kaleką!

Mozaika z Bazyliki Sant'Apollinare Nuovo w Rawennie przedstawiająca opisane w Ewangeli
uzdrowienie paralityka opuszczonego na noszach ze stropu, ok. VI w.

– Precz z kuglarzem!

W szerokim holu tłum gapiów rozstąpił się przed uzdrowionym, który szedł naprzód drobnym, niepewnym krokiem. Miał w oczach łzy, dolna warga mu drgała. Widzowie rozdziawili usta, wpatrzeni w wykrzywioną twarz, i czyniąc przejście młodzieńcowi, deptali stopy sąsiadów. Gdy ich mijali, stali w milczeniu, bez uśmiechu, jakby zobaczyli powstałego z martwych.

Tymczasem deszcz ustał, słońce zaświeciło jasno. Przerażony tłum opuszczał dom powoli i bezszelestnie. Goście z Jerozolimy stali zwartą, szepczącą grupą przy oknie na werandę, zatłoczoną teraz odchodzącymi. Natan coś mówił, a stary Ben-Szolem uroczyście potakiwał głową. Jair rzucił im krótkie spojrzenie i uznał, że wypełnił obowiązki gospodarza. Odtąd czcigodny Ben-Szolem mógł sam zajmować się gośćmi.

Jezus osunął się na krzesło przy drzwiach, zupełnie wyczerpany. Jego łokcie spoczywały na szerokich poręczach, a pochyloną głowę podtrzymywały białe, drżące dłonie. Słyszac kroki Jaira, powoli uniół głowę i uśmiechnął się słabo. Kropelki potu pokrywały blade czoło.

Potrząsnęła głową.

– To dobrze – odparł Zendi. – Prosiłem, żeby o tym nie wspomniał. Gdybyś wiedziała, mogłabyś nie przyjść. Wczorajszej nocy bardzo cię zraniłem.

Fara milczała. Łzy napływały jej do oczu.

Fara – ostatnia rozmowa
z Zendim

– Niełatwo mi o tym mówić – zaczął Zendi niepewnie – ale zasługujesz, by znać prawdę. Ostatnio moje życie jest skomplikowane. Renna cierpi na chorobę umysłu. Opętała ją

myśl, że... że... – przerwał zamyślony, kreśląc kijem linie na piasku. Po chwili zwrócił się błagalnie do Fary: – Nie domyślasz się, co próbuję ci powiedzieć, prawda?

– Niestety nie, panie – odparła cicho.

– Muszę więc zacząć od początku. Czy słyszałaś, że twoja matka i ja byliśmy w sobie szczerze zakochani, gdy wymuszono na niej małżeństwo z obowiązku wobec ojczyzny?

– Wiedziałam, że jesteście oddanymi przyjaciółmi – przyznała Fara.

– To nie wszystko – powiedział Zendi. – Po oddaniu twojej matki w niewolę wskazane było, żebym się ożenił. Renna zadowolona się wiarą, że zastąpiła miejsce Arnon w moim sercu. Ale kiedy twoja matka wróciła samotnie do Arabii, królowa stała się niespokojna. Myślę, że bardzo się starała okazać Arnon życzliwość, ale jej nieufność rosła... Może to moja wina.

Nieszczęśliwy król umilkł na dłużej, a Fara żałowała, że nie wie, co powiedzieć.

– Tak – kontynuował wreszcie swój ledwie słyszalny monolog – wyraźnie zawiniłem. Twoją matkę okrutnie skrzywdzono. Wróciła do domu upokorzona. Usiłowałem okazać jej swą przyjaźń. Później zdałem sobie sprawę, że moje zachowanie może zostać źle odebrane. Dołożyłem wszelkich starań, żeby złagodzić zazdrość Renny, i w rezultacie królowa zaopiekowała się Arnon, za co należą się jej słowa uznania.

Historia Zendiego była długa, a on koniecznie chciał ją opowiedzieć. Fara słuchała uważnie, pełna współczucia.

– Oczywiście – mówił – Renna zawsze rozpieszczała naszego syna w wielu sprawach, co nie wyszło mu na dobre. Stał się kapryśny i próżny, ale miałem nadzieję, że z wiekiem się zmieni. Każdy następca tronu zasługuje na litość, Faro. Nikt nie odważy mu się sprzeciwić ani dyktować, co ma robić. Deran nigdy nie zaznał dyscypliny.

– Kiedy twoja matka zmarła – kontynuował Zendi – a ty zniknęłaś, byłem wielce zasmucony. Starałem się nie okazywać rozpacz, ale Renna wiedziała.

Zendi – krytycznie
o królewiczu Deranie

Straciłem apetyt, humor, chciałem być sam. Renna szukała więc towarzystwa Derana. Wszystko, co powiedział lub zrobił, było właściwe. Przekonywała sama siebie, że jest dowcipny, i śmiała się z jego zuchwalstwa. Deran obrażał doradców, ośmieszał

KRÓTKIE OPRAWOWANIE

Krótko o utworze

Wielki Rybak to powieść napisana przez **Lloyda Cassela Douglasa**, żyjącego w latach 1877–1951 amerykańskiego duchownego luterańskiego, który postanowił zająć się również pisarstwem. Napisał łącznie dziesięć powieści. *Wielki Rybak* ukazał się w roku **1948** i od razu został okrzyknięty ważną powieścią religijną, ponieważ jej fabuła opiera się na Nowym Testamencie.

Akcja powieści toczy się w **I wieku n.e.** na terenach dzisiaj określanych mianem Bliskiego Wschodu, czyli Izraela, Libanu, Jordanii, Syrii, Strefy Gazy. Wśród miejsc akcji można wymienić m.in.: **historyczną Arabię, Palestynę oraz miasta: Rzym, Kanę, Jerozolimę, Petrę, Cezareę, Tyberiadę**. Jest to czas działalności kaznodziejskiej Jezusa, którego nauki zdobędą tysiące zwolenników i wyznawców, co spowoduje narodzenie się nowej religii – chrześcijaństwa. **W utworze występują postacie fikcyjne i historyczne oraz biblijne**, których istnienia nie jesteśmy pewni, ale pełnią istotną rolę w rozwoju chrześcijaństwa:

- wśród **bohaterów wykreowanych** są m.in. **Zendi** – król Arabii, następca króla Aretasa, człowiek prawy i sprawiedliwy; jego poprzednik – król **Aretas**, dla którego dobro kraju jest priorytetem, stawianym ponad osobiste szczęście rodziny; **Arnon** – arabska księżniczka, córka króla Aretasa, wydana za mąż dla pokoju między Arabami i Żydami; **Fara** – córka Arnon, która spotkała na swej drodze Ciesłę (Jezusa) i jego apostołów; pośród **bohaterów historycznych** pojawia się przede wszystkim **Jezus** – kaznodzieja i cieśla, który przemawiał do ludzi, tworząc podstawy chrześcijaństwa¹; inni to m.in. **Herod Antypas** – tetrarcha Galilei, człowiek okrutny, tchórzliwy i wyniosły; jego ojciec **Herod Wielki** – król Judei; **Herodiada** – małżonka Antypasa, kobieta wyrachowana, manipulująca otoczeniem; **Poncjusz Piłat**, namiestnik Judei, postać epizodyczna w powieści, lecz grająca kluczową rolę w osądzeniu Jezusa;

¹ Jezus powszechnie uważany jest za postać historyczną, mimo że od XIX wieku wyodrębniły się nurty filozoficzne kwestionujące jego istnienie (tzw. teorie mitu Jezusa).

<p>podróż/ wędrówka</p>	<ul style="list-style-type: none"> • podróż Fary – poszukiwanie własnej tożsamości, próba rozprawienia się z przeszłością, zadośćuczynienie krzywdzie matki; powiązana z przemianą bohaterki, to nauka życia, zmiana charakteru, odnalezienie wiary • podróż Woldiego – niebezpieczna wędrówka w poszukiwaniu ukochanej, próba charakteru i umiejętności, nauka dokonywania wyborów i poznawanie ludzi, od których można się wiele nauczyć
<p>przemiana wewnętrzna</p>	<ul style="list-style-type: none"> • przemiana wewnętrzna Szymona – stanie się Piotrem; od człowieka krzykliwego i prostego w obejściu, pełnego wątpliwości i krytyki wobec wiary do pierwszego z uczniów Jezusa, przywódcy chrześcijan, pełnego godności, głoszącego nauki swojego Pana i uzdrawiającego chorych • przemiana Fary – od gniewnej i żądnej zemsty dziewczyny do młodej kobiety wierzącej w Boga, miłującej bliźniego i wybaczącej krzywdy
<p>władca/ władza</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Antypas – władca samolubny, egoistyczny, słaby, poddający się wpływom żony, morderca • Herod – władca autorytarny, okrutny, ale dbający o kraj • Aretas, Zendi, Woldi – władca opiekuńczy, mądry, kierujący się dobrem ogółu

PEŁNE OPRACOWANIE

Biografia autora

Lloyd Cassel Douglas urodził się w **1877 roku** w Columbia City w stanie Indiana. Część dzieciństwa spędził w Monroeville w stanie Indiana, następnie w Wilmot i Florence w stanie Kentucky, gdzie jego ojciec Alexander Jackson Douglas był pastorem kościoła luterńskiego Hopeful. Po otrzymaniu dyplomu w Wittenberg College (obecnie Wittenberg University) w Springfield w Ohio w 1903 roku został wyświęcony na luterńskiego duchownego. W latach 1911–1915 był dyrektorem wydziału religijnego na Uniwersytecie Illinois. Przez następne sześć lat był pastorem Pierwszego Kościoła Kongregacyjnego w Ann Arbor w stanie Michigan.

Jego pierwsza powieść, którą napisał w wieku lat 50, *Wspaniała obsesja*, opublikowana w 1929 roku, odniosła natychmiastowy sukces. Została dwukrotnie zekranizowana (1935 i 1954), w ekranizacjach grały największe ówczesne gwiazdy kina: Robert Taylor i Rock Hudson. Następnie Douglas napisał jeszcze sześć powieści, po czym ponownie sięgnął po sukces, pisząc *Szatę* (1942) i *Wielkiego Rybaka* (1948). Krytycy utrzymywali, że wpisują się one w tradycję wielkich powieści o treściach religijnych, jak m.in. *Quo vadis* Henryka Sienkiewicza czy *Ben Hur* Lewisa Wallace'a. Książki zdobyły uznanie tak wielkie, że *Szatę* sprzedano w 2 milionach egzemplarzy. Obie książki również przełożono na obraz filmowy, jednak ani *Szaty* (1953), ani *Wielkiego Rybaka* (1959) pisarz już nie obejrzał. Zmarł w **1951 roku** w Los Angeles. Przed śmiercią planował jeszcze napisać ostatnią swoją książkę, biografię, którą zatytułował *Time to Remember*. W pierwszej części opisał dzieciństwo, edukację i służbę. Drugą zaś dokończyły jego córki, Virginia i Betty.

Geneza utworu

Wielki Rybak to powieść L.C. Douglasa, która opowiada historię o Szymonie Piotrze, pierwszym apostołe. Rozwija wątek tego bohatera i opisuje między innymi jego relację z Jezusem do momentu zmartwychwstania. Stanowi niejako dopełnienie wcześniejszej powieści, z roku 1942, zatytułowanej *Szata*. Ta z kolei opowiada o rzymskim trybunie Marcellusie, któremu wydano rozkaz

sądzony i potem skazany na śmierć. Potem, podczas spotkania z Mencjuszem poprosił go o modlitwę i obiecał, że kiedyś spotkają się w Domu Ojca.

Rozdział 30

Następnej nocy Piotr miał sen. Znow odwiedził go anioł. Mówił o nadejściu Królestwa, że wyrośnie ono z najmniejszego ziarenka. Piotr był gotów na jego nastanie. Przed wyprowadzeniem z celi zobaczył się jeszcze raz z Mencjuszem, któremu opowiedział o swoim śnie – widział w nim Jezusa, który patrząc na świat, powiedział: *Nie chcecie przyjść do mnie, aby mieć życie!* Następnie pożegnał się i poszedł na śmierć.

Charakterystyka głównych bohaterów

Szymon Piotr

Szymon – Wielki Rybak – był mężczyzną postawnym, wysokim, **zajmował się połowem ryb. Był pracowity**, miał kilku towarzyszy pracy. **Mieszkał z teściową Hanną** w Betsaidzie; był wdowcem – jego ukochana żona Abigail umarła młodo. **Nie ukrywał swojego oddalenia od wiary i Świątyni.** Drwił z religijnych obrzędów, nie rozumiał mocy wiary, dopóki nie doświadczył jej podczas spotkania z Jezusem. Uwierzył w cud uzdrawiania, kiedy zobaczył go na własne oczy. **Zwrócił się w stronę Jezusa i został jego uczniem.** Przebywając z nim, przechodził **trudną dla siebie przemianę wewnętrzną, męczył się** – bywał wierny, silny, ufający, ale też słaby, wątpiący, nieobecny. Unikał towarzystwa rybaków i teściowej. Od Jezusa oczekiwał podziękowań i wyrazów uznania, a gdy ich nie otrzymał, popadał w rozżalenie i smutek. **Jezus nazwał go Piotrem, czyli Opoką.** W dniu ukrzyżowania Jezusa **wyparł się go.** Bardzo tego żałował i nie umiał sam zrozumieć swojego zachowania. **Plaakał, cierpiał, rozpaczał** i uważał się za niegodnego towarzystwa pozostałych uczniów, którzy towarzyszyli Mistrzowi do śmierci. Długo uczył się rozumienia świata, wybaczenia i głębokiej wiary. Zmartwychwstały Jezus przyszedł do niego i wybaczył mu, po czym powierzył mu zadanie prowadzenia wiernych po jego odejściu. **Piotr utworzył ruch chrześcijański**, otrzymał dar uzdrawiania, stał się **budzącym szacunek i miłość przewodnikiem chrześcijan**, pełnym miłości i pokory. Nauczał i uzdrawiał wszędzie, gdzie był potrzebny; uleczył królewicza Derana, poszedł też pomóc Feliksowi w Rzymie, ale tam został **pojmany i skazany na śmierć.** Do ostatniej chwili życia myślał o Jezusie, odszedł spokojny i pełen wiary.

Jerozolima	miasto duszne, zapyłone, bardzo głośne, zewsząd czuć zapach staroci i rozkładu, pleśń pokrywa tkaniny; wszystko wydaje się stare, zepsute, zetłałe – mozaiki, wieże, mury, ściany pałaców, cuchnące powietrze przyprawia o mdłości; mieszkanie w tym mieście wiąże się z życiem w zamknięciu, by uniknąć fetoru
Rzym	miasto ogromne, przytłaczające rozmachem, stolica imperium, hałaśliwe, zatłoczone, pełne pięknych budowli, rezydencji, świątyń, Rzymianie wiodą życie pełne luksusu, spędzając czas na ucztach i zabawach, miasto rozpusty, luksusu, degeneracji

Święta i tradycje

W powieści pojawiają się różne obrzędy i święta. Wpływają one na życie mieszkańców, kształtują relacje, podtrzymują więzi i przypominają o tożsamości.

- **Pięćdziesiątnica** – uroczyście i radośnie obchodzony **dzień upamiętniający przekazanie Mojżeszowi Prawa na górze Synaj**, przypadający 50 dni po święcie Paschy; w powieści święto wiązało się z wielkim targiem wielbłądów, w którym zgodnie uczestniczyli Arabowie i Żydzi, zapominając chwilowo o napiętych stosunkach. Stało się **dniem zesłania Ducha Świętego** na apostołów i uczniów Jezusa.
- **Dzień Pojednania** – święto, podczas którego wierni składali dary w Świątyni, a także **starali się naprawić stosunki z innymi ludźmi** (spłacić długi, oddać pożyczone rzeczy, wypełnić obowiązki, zrealizować obietnice, przeprosić za przykrości i zaniedbania itp.).
- **Święto Królowej Estery** – dzień urodzin Fary, 15 dzień miesiąca adar, szóstego w żydowskim kalendarzu. Dlatego Antypas wybrał dla córki imię Estera.
- **Święto Paschy** – dzień **upamiętniający koniec niewoli egipskiej**, każda żydowska rodzina starała się wyprawić wówczas do Jerozolimy, nawet z dalekich stron; spożywano uroczystą Wieczerzę Paschalną. Pascha stała się **dniem chrześcijańskiej Ostatniej Wieczerzy**.
- **Saturnalia** – święto obchodzone w Rzymie **ku czci boga rolnictwa Saturna**, w drugiej połowie grudnia (dziś to czas tuż przed Bożym Narodzeniem). Pełne zabawy i radości; ojcowie otrzymywali specjalne podarunki – świece i figurki. Był to czas godzenia się i pochwały wolności.

Szymon z Cyrenajki – podróż do Jerozolimy – str. 402
 Szymon z Cyrenajki – wezwanie od posłańca Króla – str. 403
 Uczniowie Jezusa – rozpacz z powodu upodlenia Mistrza – str. 382

Inne

Arabowie – nienawiść do Żydów – str. 203
 Arabowie – stosunek do wiedzy i historii – str. 203
 Arnon i Aretas – spotkanie – str. 54
 Arnon i Mariamne – budowanie relacji – str. 34
 Arnon i Zendi – miłość – str. 6
 Burza – symbolika – str. 233, 235, 424
 Cesarstwo Rzymskie – przygotowanie do podboju sąsiednich ziem – str. 339
 Chrzest – opis rytuału nad brzegiem Jordanu – str. 89
 Chrześcijanie – rosnąca społeczność wyznawców Jezusa – str. 427
 Chrześcijańska Eklezja – nowa wspólnota wiernych – str. 428

Cztery wieki ludzkości – opowieść – str. 92
 Estera i Szymon Piotr – przyjaźń – str. 334
 Galilejczycy – charakterystyka – str. 37
 Misje uczniów Jezusa – str. 430
 Motyw snu – str. 406, 408, 431
 Motyw światła – str. 214, 387
 Motyw światła – symbolika lampy – str. 258
 Nazaretańczycy – obojętny stosunek do Cieśli – str. 162
 Pięćdziesiątnica – obchody święta – str. 421
 Pogrzeb Ilderana – str. 54
 Sąd nad Jezusem – str. 368
 Symbolika godziny trzeciej – str. 368
 Święto Paschy – obrzędy – str. 307
 Święto Paschy – opis i historia – str. 359
 Święto Pojednania – obchody – str. 33, 126
 Święto Żniw – tradycje – str. 401
 Wiosna – opis pogody – symbolika wzrostu – str. 278
 Wiosna – symbolika – str. 293
 Żydzi – cechy narodu – str. 87

Spis treści

Wielki Rybak

Rozdział 1	5
Rozdział 2	32
Rozdział 3	58
Rozdział 4	80
Rozdział 5	100
Rozdział 6	132
Rozdział 7	152
Rozdział 8	171
Rozdział 9	186
Rozdział 10	203
Rozdział 11	227
Rozdział 12	246
Rozdział 13	259
Rozdział 14	278
Rozdział 15	288
Rozdział 16	304
Rozdział 17	319
Rozdział 18	333
Rozdział 19	342
Rozdział 20	359
Rozdział 21	372
Rozdział 22	374
Rozdział 23	391
Rozdział 24	401
Rozdział 25	415
Rozdział 26	421
Rozdział 27	427
Rozdział 28	438
Rozdział 29	451
Rozdział 30	459

KRÓTKIE OPRACOWANIE

Krótko o utworze	463
Krótkie streszczenie	465
Motywy	466

OPRACOWANIE SZCZEGÓŁOWE

Biografia autora	469
Geneza utworu	469
Znaczenie tytułu	470
Czas akcji	470
Miejsce akcji	470
Bohaterowie	471
Plan wydarzeń	473
Streszczenie szczegółowe	474
Charakterystyka głównych bohaterów	504
Szymon Piotr	504
Jezus	505
Antypas	505
Fara	506
Woldi	506
Charakterystyka pozostałych postaci	507
Zendi	507
Nikator Mencjusz	507
Hanna	507
Deran	508
Problematyka	508
Narodziny chrześcijaństwa	508
Przemiana wewnętrzna Szymona	508
Historia Fary	509
Motyw władcy	509
Motyw miasta	510
Święta i tradycje	511
Gatunek i budowa utworu	512
Indeks komentarzy	512

EGZAMIN *na 100%* ÓSMOKLASISTY REPETYTORIUM

GREG
WYDAWNICTWO

EGZAMIN *na 100%* ÓSMOKLASISTY ARKUSZE

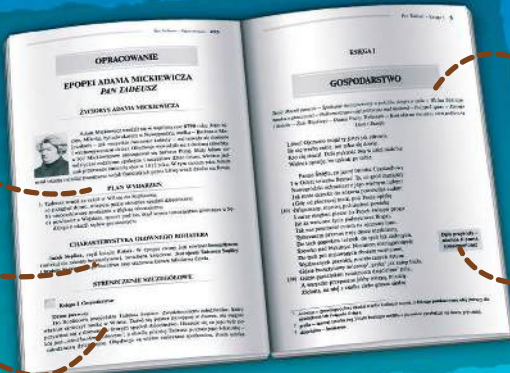

Kompletny zestaw na egzamin ósmoklasisty!

Szybko i pewnie do celu!

**Znamy pytania na test
i mamy na nie odpowiedzi!**

opracowanie

charakterystyka

problematyka

streszczenie

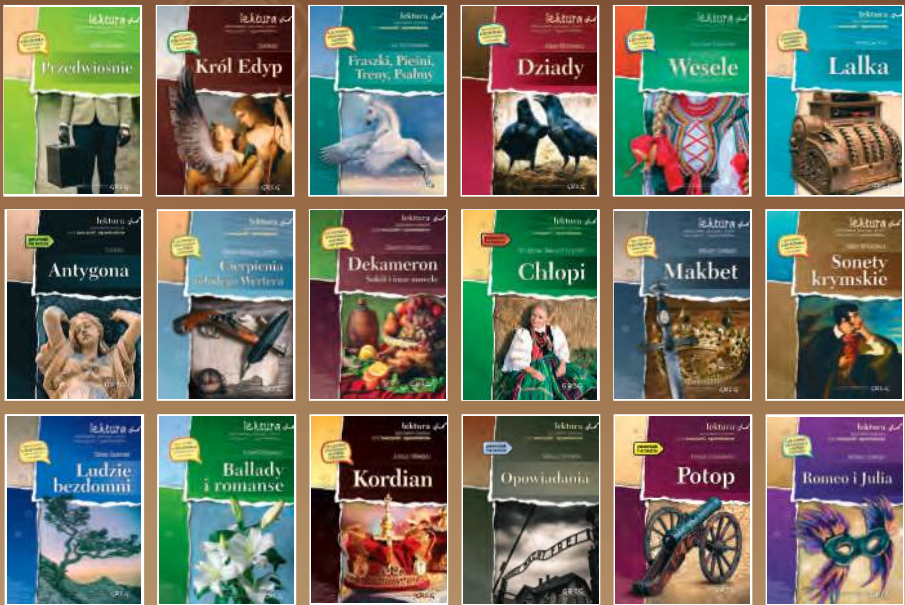
ważny cytat

Pewniak
na teście

Lektury Grega. Zaufaj sprawdzonej marce!

Najnowsze wydania zawierają **odpowiedzi na pytania z podręczników i testów.**

Pełnej oferty szukaj w najlepszych księgarniach.

GREG
WYDAWNICTWO

Wydawnictwo GREG
ul. Klasztorna 2B ■ 31-979 Kraków
www.greg.pl